

Τα παιδιά αυτο-οργανώνονται μέσα από το παιχνίδι και με βάση τη βιωματική μάθηση συντάσσουν μόνα τους το σχολικό κανονισμό.

Απόσπασμα από την ομιλία της Διευθύντριας του 1^{ου} Γυμνασίου Καλαμαριάς Ευθυμίας Ζιώγα την ημέρα του αγιασμού, Τρίτη 11 Σεπτεμβρίου 2012.

«Αγαπημένα μας παιδιά,

καλώς ήρθατε και πάλι στο σχολείο μας κι εσείς οι μαθητές της Α΄ καλωσορίσατε στην οικογένεια του 1^{ου} Γυμνασίου Καλαμαριάς. Σας ευχόμαστε χαρούμενη και δημιουργική χρονιά. Γιατί χαρούμενο σχολείο, είναι το δημιουργικό σχολείο και ευτυχισμένοι νιώθουμε μόνο, όταν δημιουργούμε.

[...] Όλοι οι καθηγητές σας είμαστε εδώ, για να σας βοηθήσουμε να ανακαλύψετε τη χαρά της γνώσης, να ξεδιπλώσετε τις κρυμμένες ακόμη δυνατότητες σας και κυρίως να ελευθερώσετε τις δημιουργικές σας ικανότητες.

[...] Τώρα, αφού πάρετε βιβλία, θα περάσετε στις αίθουσες. Εκεί σας περιμένουν οι καθηγητές σας, προκειμένου με τη βοήθειά τους να παίξετε ένα παιχνίδι- καλωσόρισμα.

Καλή σχολική χρονιά και καλή πρόοδο!»

Φάση 1η: Αναγκαστική προσγείωση στον Mobius.

Ο καθηγητής ως συντονιστής του παιχνιδιού δίνει στους μαθητές το παρακάτω σενάριο:

Το Διαστημόπλοιο Κοσμικών Διακοπών Voyager, στο ταξίδι του από τη Γη στον Πλανήτη Φανφαρία έπεσε σε βροχή μετεωριτών. Το σκάφος υπέστη σοβαρή ζημιά και όλα τα συστήματα επικοινωνίας καταστρέφονται, προτού σταλεί σήμα κινδύνου. Ο πιλότος καταφέρνει να κάνει αναγκαστική προσγείωση στον Mobius, τον κοντινότερο πλανήτη.

Ο πλανήτης είναι σχεδόν ανεξερεύνητος αλλά οι επιζήσαντες του διαστημόπλοιου γνωρίζουν ότι υπάρχει οξυγόνο στην ατμόσφαιρα ίδιο με της Γης και ότι άλλοι ταξιδιώτες που είχαν πριν απ' αυτούς επισκεφτεί τον πλανήτη εγκατέστησαν ένα φάρο σωτηρίας στο Βόρειο πόλο του Mobius. Το ταξίδι μέχρι τον φάρο μπορεί να διαρκέσει και μήνες.

Είσαι ένας/μια από τους επιζήσαντες που αρχίζουν το ταξίδι για τον φάρο. Έχετε καταφέρει να αποθηκεύσετε λίγη τροφή και προμήθειες, αλλά καθώς ταξιδεύετε, προκύπτουν ένα σωρό προβλήματα που πρέπει να λύσετε όλοι μαζί. Αν τα προβλήματα

δεν επιλυθούν σύντομα, ολόκληρη η ομάδα θα υποφέρει και είναι πιθανόν να μην καταφέρετε ποτέ να φτάσετε στον φάρο.

Φάση 2η: Το παιχνίδι των ερωτήσεων.

Ο καθηγητής/ συντονιστής χωρίζει την ολομέλεια της τάξης σε 4 υποομάδες και δίνει το παρακάτω ερωτηματολόγιο-κουίζ, στο οποίο κάθε υποομάδα απαντά ξεχωριστά.

Άνθρωποι σε κατάσταση ανάγκης.

1- Χρειάζεται ένας αρχηγός στην ομάδα. Υπάρχουν διαφωνίες για το ποιος πρέπει να είναι αρχηγός:

A. Εκλέγετε έναν αρχηγό που πιστεύει ότι όλοι έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν την άποψή τους, που κινείται και αποφασίζει με δημοκρατικές διαδικασίες, με κίνδυνο όμως να χάνεται πολύτιμος χρόνος και πιθανόν ο στόχος.

B. Εκλέγετε έναν αρχηγό που μπορεί να αποφασίζει γρήγορα και αποτελεσματικά.

2- Κάποιοι που τραυματίστηκαν στην προσγείωση και καθυστερούν την πορεία του ταξιδιού. Φοβάστε ότι μπορεί να μην τα καταφέρετε να φτάσετε στο φάρο πριν τελειώσει η τροφή.

A. Προσαρμόζετε στο ρυθμό τους και ρισκάρτε τη ζωή όλων.

B. Τους αφήνετε πιθανόν να πεθάνουν.

3- Η ομάδα ανακαλύπτει μια λίμνη που περιέχει ένα πράσινο υγρό. Το υγρό κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται πολύ ευτυχισμένοι, αλλά κάποιοι από αυτούς πίνουν πάρα πολύ από το υγρό της λίμνης το οποίο τους κάνει τεμπέληδες δυσκολεύοντας την πορεία της ομάδας.

A. Τους επιτρέπετε να πίνουν.

B. Τους απαγορεύετε να πίνουν το νερό της λίμνης.

4- Ένας δεκατετράχρονος συμπεριφέρεται πολύ άσχημα, διακόπτοντας την πορεία της ομάδας. Αρνείται να κάνει τις δουλειές που του αναλογούν από παραίτηση ή από τεμπελιά. Οι γονείς του δεν μπορούν να του επιβληθούν.

A. Τον αφήνετε μόνο του να κάνει ό,τι θέλει με κίνδυνο να μείνει πίσω η οικογένειά του και ίσως και η ομάδα ολόκληρη.

B. Αναθέτετε σε άλλα άτομα την επιτήρησή του

- 5- Ανακαλύπτετε ότι ο άνθρωπος τον οποίο έχετε τοποθετήσει υπεύθυνο για την τροφή έχει περάσει έξι χρόνια στη φυλακή. Μέχρι στιγμής κάνει πολύ καλή δουλειά.
- A. Τον εμπιστεύεστε και του λέτε να συνεχίσει τη δουλειά του.
 - B. Δεν το ρισκάρετε καθόλου και βάζετε κάποιον άλλο να είναι υπεύθυνος για τα τρόφιμα.
- 6- Κάποιος συνέχεια κατακρίνει τον τρόπο που διοικείται η ομάδα. Τα σχόλιά του επηρεάζουν τη συμπεριφορά των άλλων.
- A. Αδιαφορείτε και τον αφήνετε να συνεχίσει.
 - B. Του λέτε να σταματήσει, διαφορετικά τον απομακρύνετε από τους άλλους.
- 7- Υπάρχει διαφωνία ανάμεσα σε δύο μέλη της ομάδας και είναι έτοιμα να τσακωθούν.
- A. Επεμβαίνετε και επιδιώκετε τη συμφιλίωσή τους.
 - B. Τους αφήνετε να λύσουν μόνοι τους τις διαφορές τους.
- 8- Κάποιος καταστρέφει την πυξίδα και το χάρτη, τα οποία θα σας βοηθούσαν να φτάσετε μέχρι το φάρο.
- A. Τον τιμωρείτε με αποκλεισμό μιας μέρας από το νερό.
 - B. Τον εγκαταλείπετε.
- 9- Υπάρχουν μικρά παιδιά, γέροντες, άρρωστοι και θα πρέπει όλα τα μέλη της ομάδας να τους φροντίσουν και να αφιερώσουν χρόνο. Κάποιοι όμως ασχολούνται κυρίως με τον καλλωπισμό και την εμφάνισή τους με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται με περισσότερες δουλειές οι υπόλοιποι.
- A. Δίνετε περισσότερη δουλειά στους υπόλοιπους.
 - B. Τους επαναφέρετε στην τάξη.
- 10- Κάθε πρωί οκτώ με οκτώμισι γίνεται διανομή τροφίμων. Κάποιοι καθυστερούν συστηματικά και έχουν την απαίτηση να ξανανοίξει η αποθήκη για να πάρουν τη μερίδα τους.
- A. Ο αρχηγός τους δίνει τροφή ανοίγοντας την αποθήκη, αλλά χάνεται πολύτιμος χρόνος για όλη την ομάδα.
 - B. Ο αρχηγός δεν τους δίνει τροφή.
- 11- Κάποια άτομα που διαφωνούν με τους κανόνες της ομάδας αντιδρούν κάνοντας κατάληψη στην αποθήκη τροφίμων και φαρμάκων.

A. Προσπαθείτε να τους πείσετε με διάλογο.

B. Τους στερείτε κάποια δικαιώματα, γιατί η πράξη τους αυτή βάζει σε κίνδυνο το στόχο της ομάδας..

12- Κάποιοι είναι υπεύθυνοι για την φύλαξη της ομάδας το βράδυ. Ένα βράδυ όμως τα άτομα αυτά αποκοιμήθηκαν και έγιναν κλοπές και καταστροφές.

A. Ο αρχηγός ψάχνει να βρει τον ένοχο.

B. Ο αρχηγός τιμωρεί τους υπευθύνους που αμέλησαν τη δουλειά τους.

Εντωμεταξύ:

Ο καθηγητής/συντονιστής έχει ήδη χαράξει στο πάτωμα με λευκή κιμωλία την έναρξη και τον τερματισμό μιας διαδρομής από 24 ίσα βήματα. Κάθε απάντηση στο ερωτηματολόγιο αντιστοιχεί σε ένα ή δύο βήματα στην παραπάνω διαδρομή. Ένας εκπρόσωπος από κάθε υποομάδα αναλαμβάνει να εκτελέσει τα βήματα που αντιστοιχούν στην απάντηση της δικής του.

Ο καθηγητής/συντονιστής προειδοποιεί ότι, για να μπορέσει η τάξη-ολομέλεια να στείλει το μήνυμα, πρέπει να συμμετάσχουν και οι 4 υποομάδες. Αν έστω και μία από τις υποομάδες δεν φτάσει στον φάρο, αναγκαστικά η ολομέλεια θα διανυκτερεύσει στον Mobius και την επόμενη μέρα θα οργανώσει τη ζωή της στη νέα πατρίδα.

Μετά την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου και την συγκέντρωση πόντων-βημάτων:

ο καθηγητής/συντονιστής ανακοινώνει ότι η ολομέλεια δεν κατέφερε να φτάσει στον φάρο, επομένως θα περάσει την πρώτη της νύχτα στον Mobius. Τέλος, πριν κλείσει τις δραστηριότητες της ημέρας, παροτρύνει τα παιδιά να καταγράψουν τις εμπειρίες αυτής της πρώτης διανυκτέρευσης και την επόμενη να τις μεταφέρουν στην τάξη: πού και πώς κοιμήθηκαν, τι αισθάνθηκαν ... κ.λπ.

Τέλος 1^{ης} ημέρας.

Ημέρα 2^η, 12-09-12

Φάση 1^η: Η φανταστική χώρα

Ο καθηγητής/συντονιστής υποδέχεται τα παιδιά, τα επαναφέρει στις συνθήκες κάτω από τις οποίες αποχωριστήκαν την προηγούμενη ημέρα και τα ενθαρρύνει εκφράσουν τις εμπειρίες και τα συναισθήματα που είχαν κατά τη διανυκτέρευση: π.χ. «έκανε κρύο, ήταν άβολα, φοβόμουν, είχα περιέργεια...» κ.λπ.

Στον πίνακα έχει ήδη γράψει ορισμένες από τις αρχές πάνω στις οποίες μπορεί να στηριχθεί ο σχολικός κανονισμός, όπως: **Υπευθυνότητα – Δικαιοσύνη – Ελευθερία – Ισότητα – Ανοχή – Αλληλεγγύη – Ασφάλεια – Ταυτότητα – Μη βία – Συνεργασία**

Προτρέπει στα παιδιά να φανταστούν πώς θα ήταν αν: η ομάδα αποφάσιζε να μείνει στον πλανήτη, να εγκατασταθεί σε αυτή τη νέα γη, που στο εξής θα γίνει η πατρίδα όλων...

Εδώ δεν θα υπάρχουν διαφοροποιήσεις. Κανείς δεν θα ξέρει ποιος ήταν ποιος στην προηγούμενη ζωή, δηλαδή πριν το ατύχημα και την αναγκαστική προσγείωση στον Mobius, ούτε τι κοινωνική θέση είχε, πριν επιβιβαστεί στο διαστημόπλοιο. Όλοι ξεκινούν από το ίδιο σημείο. Δεν υπάρχουν εργατικοί και τεμπέληδες, καλοί και κακοί, έξυπνοι και κουτοί. Όλοι μαζί πρέπει να χτίσουν την καινούργια πατρίδα.

Ο καθηγητής/συντονιστής ζητά από τους μαθητές να κινηθούν στην αίθουσα και να κάνουν «προσομοίωση» των συναισθημάτων τους: σιγά – σιγά διαλέγουν τον τόπο τους, τακτοποιούνται, προσέχουν γύρω τους, φοβούνται, κρυώνουν, πεινούν... κ.λπ.

Στη συνέχεια δίνει τις εξής οδηγίες:

1. Ας μεταφέρουμε αυτήν την πατρίδα, εδώ, στην τάξη μας.

Δώστε της ένα όνομα. (Στο πίσω μέρος του ερωτηματολογίου της προηγούμενης ημέρας, κάθε υποομάδα γράφει τα προτεινόμενα ονόματα. Καταλήγει σε ένα, το ανακοινώνει στην ολομέλεια, η οποία αποφασίζει από κοινού ποιο είναι αυτό που της ταιριάζει και **το υιοθετεί**).

2. Με βάση τα προβλήματα που αντιμετωπίσατε ως εδώ, ποιες αρχές θα έπρεπε να κυριαρχούν στην καινούργια μας πατρίδα; Γράψτε κατά την κρίση σας τις δέκα σημαντικότερες. (Τα παιδιά γράφουν τις παρατηρήσεις τους στο πίσω μέρος του ερωτηματολογίου).

(Ο καθηγητής/συντονιστής παραπέμπει, για βοήθεια, σε όσα έχει ήδη γράψει στον πίνακα. Ας τονιστεί εδώ η συν-ευθύνη ως παράγοντας συνοχής της ομάδας, σε αντίθεση με τα δικαιώματα, που λειτουργούν διασπαστικά).

Φάση 2^η: Οι κανόνες της κοινή μας ζωής.

Ο καθηγητής/συντονιστής προτείνει: για να μπορέσουμε να συμβάλλουμε όλοι στη βελτίωση της ομαδικής μας ζωής, στη βελτίωση της ομαδικής μας εργασίας και **για να γίνουν πραγματικότητα οι αρχές** που θέλουμε να χαρακτηρίζουν την ομάδα μας, τι είδους κανόνες θα θέλατε να θεσπίσετε; Τους κανόνες αυτούς θα τους τηρούμε όλοι ανεξαιρέτως.

(Παραπέμπει στις απαντήσεις των υποομάδων στο quiz και κατευθύνει τους μαθητές με παραδείγματα).

- ☺ «Συνεργάζομαι» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Εργάζομαι χωρίς να ενοχλώ τους άλλους» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Όταν συζητώ δεν βάζω πρώτα τα συναισθήματά μου, αλλά τα γεγονότα και τη λογική» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Εξετάζω όλες τις πλευρές ενός ζητήματος προτού ενεργήσω» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Σέβομαι τους άλλους . Επειδή ενδιαφέρομαι γι' αυτούς, τους ακούω» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Είμαι αφοσιωμένος/-η σ' αυτό που κάνω» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Είμαι ευαίσθητος/-η στις ανάγκες των άλλων» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Κρίνω δίκαια τους άλλους» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Είμαι τίμιος/-α» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Βοηθώ τους άλλους» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης....
- ☺ «Παραδέχομαι τα λάθη μου» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...
- ☺ «Δεν επιτρέπω εκδηλώσεις βίας, ταπείνωσης ή ανταλλαγή χαρακτηρισμών» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...

☺ «Δεν έχω προκαταλήψεις ενάντια στους συμμαθητές μου, στις θρησκευτικές ομάδες, στα κορίτσια ή στους μαθητές από εθνικές μειονότητες ή οικογένειες προσφύγων» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...

☺ «Επιδιώκω να έχουν όλοι οι μαθητές ίση αντιμετώπιση» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...

☺ «Εκλέγω μαθητικό συμβούλιο όπου οι μαθητές εκλέγονται δημοκρατικά» αντιστοιχεί στην απάντηση της ερώτησης...

Ο καθηγητής/συντονιστής μαζεύει τα ερωτηματολόγια παιδιών με τις σημειώσεις τους από τις οποίες θα προκύψει ο σχολικός κανονισμός.

Τέλος 2^{ης} ημέρας.